

Asia: VN/5061/2021

Lausuntopyyntö lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon tiivistelmä

Lukiokoulutusta on pitkäjänteisesti kehitetty yksilöllisyyttä korostavaan suuntaan samalla kun suomalainen yhteiskunta on edelläkävijänä digitalisoitunut. Yksi lukiokoulutuksen laadunhallinnan neljästä laatutekijästä on osallisuus ja hyvinvointi. Yksilölliset ratkaisut mahdollistavien digitaalisten rakenteiden rinnalle tarvitaan vahva yhteisö, turvallinen ryhmä, johon opiskelija voi turvallisesti liittyä.

Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhteistyön yhtenä tavoitteena on mahdollistaa lukioopintojen tai ylioppilastutkinnon suorittaminen ammatillisen tutkinnon rinnalla, ja siten osaltaan

vahvistaa osaamista työelämässä. Kankaanpään kaupunki pitää opintopolun joustavoittamista keskeisenä osaamistason nostamiseksi ja korostaa myös yksilöllisiä ratkaisuja tekevien opiskelijoiden tarvetta ryhmään kuulumiselle ja osallisuudelle.

Koulutuksen laadunhallinnassa järjestelmäarviointi ja teema-arvioinnit ovat keskeisiä tavoitteita. Näiden lisäksi Kankaanpään kaupunki näkee tarpeellisena tutkia koulutuksen järjestäjien välisten toimintatapojen erojen vaikutusten tutkimisen sekä alueellisesti että valtakunnallisesti laajempina ja monipuolisina, mutta kohtuullisen nopeasyklisinä arviointitutkimuksina.

Johdanto

Informaatio-ohjauksen välineenä laatustrategia on lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittava asiakirja, joka keskeisten laatutekijöiden määrittelyllä vahvistaa tavoitteensa mukaisesti koulutuksen tasalaatuisuutta. Kankaanpään kaupunki pitää laatustrategian keskeisten laatutekijöiden (laadukas

oppiminen, hyvinvointi ja osallisuus, kehittyvä toimintakulttuuri ja lukiokoulutuksen saavutettavuus) valintaa onnistuneena.

Johdannon toisessa kappaleessa todetaan, ettei laatustrategia määritä tarkemmin laadunhallinnan menetelmiä tai suuntaviivoja. Myöhemmin kuitenkin todetaan, että laatustrategian tavoitteena on luoda yhdensuuntaiset periaatteet ja suuntaviivat lukiokoulutuksen eri toimijoiden laadunhallinnalle ja sen johtamiselle. Kankaanpään kaupunki toivoo, että tältä osin laatustrategian tavoitteita selkeytetään.

Visio lukiokoulutuksesta ja lukiokoulutuksen laadunhallinnasta

Laadunhallinnan tietoperustaisuutta edistäisivät nykyistä laajemmat ja avoimesti käytettävissä olevat tietoaineistot esimerkiksi opiskelijoiden sijoittumisesta työelämään ja jatko-opintoihin Suomessa ja ulkomailla. Laatustrategian pitkä kehittämisäika mahdollistaa valtakunnallisten tietokantojen kehittämisen tavalla, joka parantaa koulutuksen järjestäjien laadunhallintaa.

Laadunhallinta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä

Laatustrategiassa laadunhallinta määritellään erityisesti koulutuksen järjestäjäkohtaiseksi itsearvioinniksi. Kankaanpään kaupunki kuitenkin toivoo, että tiedolla johtamisen tueksi toteutetaan myös kansallisia vertailututkimuksia, joilla selvitetään esimerkiksi jatkuvasti vaihtuvien opetusryhmien vaikutusta opiskelijoiden hyvinvointiin ja osallisuuden kokemukseen.

Keskeiset toimijat

Keskeiset toimijat on määritelty selkeästi, mikä edistää laadunhallinnan yhtenäisyyttä ja vertailtavuutta.

Toimintaympäristön kuvaus

Lukiokoulutuksen toimintaympäristö on muuttunut ja digitalisaatio on avannut koulutukselle ja oppimiselle paljon uusia mahdollisuuksia. Samaan aikaan opiskelijoiden kiinnittyminen koulunkäyntiin ja opiskeluryhmäänsä on Kouluterveyskyselyn mukaan jo ennen koronaepidemian aiheuttamia etäopetusjaksoja pienentynyt.

Lukiokoulutuksen merkitys jatko-opintovalmiuksien varmistamisessa on merkittävä. Suomalaisten osaamistason nostamiseksi tarvitaan toisen asteen oppilaitosten, ammatillisen ja lukiokoulutuksen välisen yhteistyön kehittämistä ja joustavoittamista. Kankaanpäässä lukiokoulutuksen ja

ammattillisen koulutuksen yhteistyö on ollut pitkäjänteistä ja tuloksellista. Ylioppilastutkintoon vaadittavat lukio-opinnot tarjotaan ammatillisen koulutuksen opiskelijoille tehokkaana pakettina ns. perjantailukiossa. Laatutyössä olisi hyödyllistä selvittää erilaisten lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötapojen toimivuutta, tehokkuutta ja taloudellisuutta. Kankaanpään kaupungin näkemyksen mukaan laadunhallinnassa olisi keskeistä tunnistaa toisen (ja korkea-)asteen yhteistyön mahdollisuudet, rajapinnat ja prosessit, jotta koulutusta voidaan kehittää opiskelijälähtöisempään suuntaan.

Kankaanpään kaupunki toivoo digitalisaation kuvaukseen monipuolisempaa arviointia myös sen haasteista yksilö- ja ryhmätasolla sekä yhdenvertaisuuden toteutumisen arviointia tilanteissa, jossa digitaalisten laitteiden käyttö ei esimerkiksi terveydellisistä syistä ole mahdollista.

Lukiokoulutuksen laatutekijät

-

Laadukas oppiminen

Kankaanpään kaupungin näkemyksen mukaan digitaaliset oppimisympäristöt ja -ratkaisut ovat tärkeitä pedagogisia oppimisen ja arvioinnin välineitä. Kankaanpään kaupunki kuitenkin toivoo, että opetussuunnitelmassa määritelty laaja-alainen osaaminen huomioitaisiin laajemmin laadukkaan oppimisen määrittelyssä.

Hyvinvointi ja osallisuus

Laatustrategiassa huomioidaan hyvin oppilaitosten formaalit hyvinvointia edistävät ja osallisuutta lisäävät toimeilimet. Yhteisöllisyyden tunteelle keskeisen ryhmän yhtenäisyyden tunteen ylläpitäminen kuitenkin vaikeutuu opiskelijakohtaisten, yksilöllisten valintojen lisääntyessä. Suurin osa nuorista vaihtaa koulua ja iso osa jopa paikkakuntaa siirtyessään peruskoulusta lukioon ja Kankaanpään kaupungin näkemyksen mukaan erityisesti lukion alkuvaiheessa pysyvän opiskeluryhmän merkitys opiskelijoiden hyvinvoinnille on suuri. Kankaanpään kaupunki pitää oppilaitoksen kohtaamiskulttuuria keskeisenä hyvinvointitekijänä.

Kehittyvä toimintakulttuuri

Kankaanpään kaupunki näkee prosessien ja toimintatapojen dokumentoinnin keskeisenä

toimintakulttuurin kehittämisvälineenä, mikä huomioidaan laatustrategiassa hyvin. Oppivan yhteisön rakentamiseen ja ylläpitämiseen tarvitaan digipedagogisen osaamisen lisäksi myönteinen asenne kehittämiseen sekä yhteinen tavoite. Laatustrategiassa nostetaan esiin vuorovaikutuksen, verkostomaisuuden ja jakamisen merkitys kehittyvän toimintakulttuurin merkinä, mitä Kankaanpään kaupunki pitää hyvänä.

Saavutettava lukiokoulutus

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on erinomainen työkalu saavutettavuuden edistämiseen oppilaitostasolla.

Koulutuksen saatavuutta edistävät koulutuksen järjestäjien väliset yhteistyörakenteet ja -foorumit.

Laatustrategian toteuttamisesta

Kankaanpään kaupunki pitää laatustrategiaa tarpeellisena ja hyvänä toimenä koulutuksellisen tasalaatuisuuden ja oppilaitosten osallisuuden edistäjänä.

Liite

-

Välimäki Jarmo
Kankaanpään kaupunki